herpy

SLANGER

Baird's Ratsnake

Pantherophis bairdi

Pantherophis bairdi er en slank og elegant slange fra de tørre, steinete strøkene i det vestlige og sentrale Texas og det nordøstlige Mexico. Den er oransjegul til gul med fire mørke striper langs kroppen, blir 65-140 cm og klatrer både i busker og mellom bergarter. Den er hardfør, spiser villig og egner seg også for nybegynnere.

Familie: Colubridae Tidligere navn: *Elaphe bairdi; Coluber bairdi*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**65-140 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**12-20 år**
Aktiv	**Om dagen, i skumringen og om natten**
Levevis	**Trelevende, klippelevende og bakkelevende**
Biotop	**Halvørken og klippeterreng**
Vanskelighetsgrad	**Nybegynner**

STELL

Min. terrarium	**120 × 60 × 60 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-27 °C**
Varmeplass	**30-32 °C**
Temperatur, natt	**18-21 °C**
Luftfuktighet	**40-60 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 2
Vinterhvile	**17-22 °C** 10-11 uker
Kosthold	**Virveldyr**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**24-60 mnd.**
Kullstørrelse	**5-10 egg**
Inkubasjon	**60-65 dager** ved 28 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Pantherophis bairdi er en slank, ugiftig slange med ovalt hode og runde pupiller. Grunnfargen er oransjegul til klart gul eller en mørkere laksefarge, og fra nakken til halen løper fire mørke striper. Buken er grå til gul og blir mørkere mot halen. Det vitenskapelige artsnavnet *bairdi* hedrer den amerikanske naturforskeren Spencer Fullerton Baird.

Voksne dyr måler 65-140 cm inkludert hale. Nyklekte unger er omtrent 30 cm. Arten er nært beslektet med *Pantherophis obsoletus*. Der de to møtes, oppstår det av og til krysninger, men de glir ikke gradvis over i hverandre, og derfor regnes de som to selvstendige arter. *P. bairdi* har tidligere vært ført som underart av *P. obsoletus* og heter *Elaphe bairdi* i eldre litteratur.

I naturen er den vanskelig å finne og dårlig utforsket. I fangenskap finnes det enkelte fargevarianter, men veiledningen her gjelder arten i sin naturlige farge. Unge dyr kan være nervøse og defensive, men blir som regel rolige med tiden.

Utbredelse og leveområde

Pantherophis bairdi lever i det sørvestlige og sentrale Texas, særlig i Big Bend-regionen og Trans-Pecos, og sørover inn i det nordlige Mexico i delstatene Coahuila, Nuevo León og Tamaulipas. Typelokaliteten ligger i Apache Mountains ved Fort Davis i Jeff Davis County, Texas.

Arten forekommer sammen med *Pantherophis obsoletus* i deler av området. Den er vanskelig å finne i naturen, men er vurdert som ikke truet.

> **Naturlig utbredelse:** USA og Mexico.

LEVEOMRÅDE

Pantherophis bairdi foretrekker tørre, steinete leveområder. Den finnes i bergfulle kløfter, på kalksteinsskråninger og i kratt i Chihuahua-ørkenen og i fjellstrøk også i skogkledde områder opp til omtrent 2.000 m. Klimaet har varme somre, kjølige netter og lite nedbør, og dyrene søker ofte ly i sprekker mellom steiner og i gnagerhuler.

Arten er delvis trelevende og klatrer både på bergvegger og i busker. Aktivitetsmønsteret er dårlig kjent: den er aktiv om dagen i de mildere periodene, men unngår middagsheten og er om sommeren antakelig mest framme i skumringen og om natten. Byttet er først og fremst gnagere og fugler, og ungene tar også øgler. I den kalde årstiden trekker den seg tilbake i sprekker og huler og hviler i flere måneder.

Stell

TERRARIET

Det finnes bare begrenset kunnskap om pasningen av akkurat *Pantherophis bairdi*. Den passes som de nært beslektede *Pantherophis guttatus* og *Pantherophis obsoletus*, som har nesten de samme kravene.

En voksen *Pantherophis bairdi* må ha et terrarium på minst 120 × 60 × 60 cm (lengde × bredde × høyde). Arten er aktiv og klatrer, så høyden er viktig. Større er alltid bedre. Arten må holdes enkeltvis. Unger kan bo i en liten kasse eller et mindre terrarium med mange tette skjul, men må raskt over i noe større.

Innred med minst to skjul, ett i den varme og ett i den kjølige enden, pluss et fuktig skjul til hudskifte. Legg til kraftige greiner, korkbark og steiner, slik at slangen kan klatre og krype mellom bergarter. Som bunn passer en blanding av matjord, kokosfibre og litt lekesand, eller osp-spon. Fjern avføring straks, og skift bunnen helt hver 3.-4. måned. Unngå spon av furu og seder, fordi de aromatiske oljene kan skade slangen.

Terrariet må ha et lokk som kan låses. Arten er en iherdig utforsker, og en slange i denne størrelsen finner enhver sprekk. Terrarier med frontdører og låst lokk er sikrest.

TEMPERATUR

Det må være en tydelig temperaturgradient, slik at slangen selv kan velge. Om dagen skal det være 24-27 °C i terrariet, i den kjølige enden ned til 22 °C, og solplassen skal være 30-32 °C. Om natten faller temperaturen til 18-21 °C, og varmen slås av. Unger under ett år må også ha litt varme om natten.

Bruk en halogenspot eller en annen glødepære over en gren eller stein, slik at slangen kan legge seg i varmen. Under et skjul ved solplassen kan det suppleres med en varmematte, men den må alltid styres av en termostat. Mål med digitale termometre med føler: ett på solplassen og ett i den kjølige enden. Hold varmekilden utenfor slangens rekkevidde, slik at den ikke kan bli brent.

I den kjølige årstiden kan dyrene gis en vinterdvale på 17-22 °C i omtrent ti uker midt på vinteren med kortere dager. Dvalen er ikke nødvendig for pasningen, men vanlig ved avl. Bare friske dyr i god kondisjon skal i vinterdvale.

Les mer: Varme og temperatur Les mer: Vinterdvale og årstider

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal ligge på 40-60 %. Tallet er lånt fra den nære slektningen *Pantherophis guttatus*, siden det ikke finnes målte tall for arten selv. Arten kommer fra tørre strøk og tåler lavere fuktighet enn mange andre slanger, men et fuktig skjul er nødvendig til hudskiftet. Fyll skjulet med fuktig sphagnum, og skift det jevnlig, slik at det ikke blir muggent. Når slangens farge blir matt og øynene blir blåaktige, kan terrariet sprayes lett med vann av romtemperatur til hudskiftet er over.

En stor, tung vannskål med friskt vann skal alltid stå framme. Slangen drikker av skålen og kan også legge seg i den. Velg en skål som ikke velter, og skrubb den ukentlig. God ventilasjon er viktigere enn høy fuktighet, fordi våt bunn og stillestående luft gir mugg og luftveisinfeksjoner.

LYS OG UVB

Pantherophis bairdi trenger en tydelig dag og natt. Lyset er på omtrent 12 timer i døgnet og følger gjerne årstidene, styrt av en av-på-timer. Nattlys er unødvendig og kan forstyrre døgnrytmen.

Arten kan leve uten UVB, men UVB anbefales, fordi det gagner både trivsel og helse. Som de beslektede *Pantherophis*-artene hører den til Ferguson-sone 2. Bruk et T5 HO-rør på 5-6 % over den varme enden, og sikt etter en UV-indeks på 2-3 på solplassen. Med rør over et nett er avstanden fra rør til slangens rygg ca. 25-30 cm, uten nett ca. 30-35 cm. Mål helst med et UV-meter. Sørg for skygge og skjul i resten av terrariet, og bytt røret hver 12. måned. Glass og plast foran røret stopper UVB.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Pantherophis bairdi spiser hele, frosne og tinte gnagere. Mus er det mest brukte fôret, og større dyr får små rotter. Dagsgamle kyllinger, vaktler og vakteegg gir variasjon. Levende bytte frarådes, fordi gnageren kan skade slangen. Nyklekte unger spiser første gang etter det første hudskiftet.

Byttet må høyst være 1,5 ganger så bredt som slangens bredeste sted. Flere byttedyr samlet må høyst veie omtrent 10 % av slangens vekt. Veiledende fôringsintervaller:

- Nyklekte unger og ungdyr: hver 5.-7. dag.
- Halvvoksne dyr: hver 7.-10. dag.
- Voksne dyr: hver 10.-14. dag.

Tin byttet sakte i kjøleskap, og varm det til romtemperatur eller lett over i en lukket pose i varmt vann rett før fôring, aldri i mikrobølgeovn. Vei slangen månedlig, og tilpass intervall og størrelse, slik at vekten holder seg jevn. Pudre byttet lett med et kombinert kalk- og vitamintilskudd av og til, særlig uten UVB. Bruk aldri viltfangede gnagere, som kan overføre sykdommer og parasitter.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

ATFERD OG HÅNDTERING

Pantherophis bairdi er nysgjerrig, aktiv og en dyktig klatrer. Unge dyr er raske og kan være nervøse og defensive: de kan slå med halen, snappe og avgi illeluktende sekret. De blir som regel rolige med regelmessig, stille håndtering, men enkelte dyr beholder en defensiv natur hele livet.

La et nytt dyr falle til i to uker og spise regelmessig før det håndteres. Start med høyst 5 minutter om gangen, og øk gradvis. Håndter 1-2 ganger i uken. Løft slangen nedenfra, støtt så mye av kroppen som mulig, og ta aldri tak i halen. Vent minst 48 timer etter et måltid, slik at slangen ikke kaster opp, og håndter den ikke under hudskiftet: med blåaktige øyne ser den dårlig og er mer defensiv.

Arten er solitær og må holdes alene.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hanner og hunner kan ikke skilles utenpå hos unger. Kjønnsbestemmelsen krever en sonde eller erfaring og bør utføres av en erfaren person eller veterinær. Voksne hanner er slankere enn hunnene og har en lengre og tykkere halerot. Dyrene blir kjønnsmodne etter 2-5 år, hannene litt før hunnene; størrelse og kondisjon betyr mer enn alderen. Hunnen må være voksen og i god kondisjon før hun settes i avl.

PARRING

Paringen skjer om våren etter en kjølig vinterdvale på 17-22 °C i omtrent ti uker med korte dager, i ro og uten sterkt lys. Deretter varmes dyrene gradvis opp igjen og fôres godt. Framgangsmåten er den samme som for de beslektede *Pantherophis*-artene.

Dyrene settes sammen parvis. Flere hanner må ikke settes sammen med en hunn, fordi de slåss om henne. Hannen oppsøker hunnen via duft og berøring.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger egg i løpet av forsommeren eller midtsommeren, noen uker etter paringen. Kullet er på opptil omtrent 10 egg. Antall kull per år er ikke dokumentert. Vinterdvale, rugetid og rugetemperatur er heller ikke dokumentert for arten, og tallene her er lånt fra de nære slektningene *Pantherophis guttatus* og *Pantherophis alleghaniensis*.

Gi hunnen en eggleggingskasse med fuktig sphagnum eller vermikulitt og en åpning, slik at hun kan grave seg inn og legge eggene. Flytt eggene til inkubatoren etter leggingen. Hunnen må ha rikelig med fôr etterpå, fordi leggingen tapper henne.

INKUBASJON

Eggene flyttes uten å bli vendt til en boks med vermikulitt blandet med vann i like vektdeler eller med fuktig perlitt, slik at de ligger i samme stilling som i kassen. Boksen må ha små lufthull og stå i en inkubator ved omtrent 28 °C med høy luftfuktighet.

Eggene klekkes etter 60-65 dager ved denne temperaturen; ved lavere temperatur tar det lengre tid. Ungene skjærer seg ut med en eggtann. Egg som faller sammen eller blir muggne, kastes først når det er tydelig at de er døde.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon Les mer: Inkubasjon av egg

OPPDRETT AV UNGER

Nyklekte unger måler omtrent 30 cm og skifter hud før de begynner å spise. Hold dem enkeltvis i små, sikre terrarier med tette skjul, et fuktig skjul og en vannskål. Tilby en liten, nyfødt mus hver 5.-7. dag når de har skiftet hud.

Vei og mål ungene jevnlig. De vokser jevnt og er voksne etter 2-5 år. Ungene må ikke holdes sammen, fordi slanger av slekten kan spise mindre artsfrender.

Helse og vanlige feil

Pantherophis bairdi er hardfør, og de fleste problemene skyldes feil varme, fuktighet eller fôring. De typiske feilene er:

- Overvekt ved for hyppig eller for stor fôring. Vei slangen månedlig, og skjær ned hvis kroppen blir rund.
- Oppkast hvis slangen håndteres for tett på et måltid eller blir kald. Gi fred i minst 48 timer etter fôring, og vent minst en uke med neste måltid etter en oppkasting.
- Dårlig hudskifte med hudrester på øyne og halespiss når luften er for tørr. Gi et fuktig skjul og en vannskål.
- Midd og flått, som sees som små svarte eller røde prikker på slangen og i vannskålen. De krever behandling og grundig rengjøring av terrariet.
- Innvollsorm og andre parasitter, som viser seg ved sløvhet, vekttap og illeluktende eller blodig avføring. Nye dyr bør holdes i karantene.
- Luftveisinfeksjoner med hvesende pust og slim fra nese og munn, ofte på grunn av fuktig terrarium og for lav temperatur.
- Skader fra varmekilder som ikke er sikret.

Et sunt dyr har klare øyne, glatt hud og et solid grep. Kontakt en veterinær med erfaring med krypdyr hvis slangen ikke vil spise på flere uker, går ned i vekt eller har problemer med pusten eller huden.

Les mer: Karantene og hygiene

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.